

«Тасдиқ менамоям»

Ректори Донишгоҳи давлатии
ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон
номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент
Мӯминзода Ш.А.
«20» 05 2026 с.

ХУЛОСАИ

кафедраи таърих ва диншиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон ба диссертатсияи номзодии Азизӣ Назирчон Эргашзода дар мавзуи «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991-2021», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик)

Диссертатсияи номзадӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи Ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) аз ҷониби Азизӣ Назирчон Эргашзода дар кафедраи таърих ва диншиносии факултети сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон таҳия шудааст.

Муаллифи диссертатсия, Азизӣ Назирчон Эргашзода (тав. 12.08.1975), факултети таърихи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуровро соли 2003 аз рӯйи ихтисоси таърихшиносӣ, муаллими таърих ва ҷомеашиносӣ (дипломи ДМО №0006532) хатм намудааст. Ӯ солҳои 2020-2025 ба ҳайси унвонҷӯи кафедраи таърих ва диншиносӣ фаъолияти илмӣ-тадқиқотиро аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) дар мавзуи «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991-2021» таҳти роҳбарии номзоди илмҳои таърих, дотсент Исамитдинов Ж.Б. ба анҷом расонидааст.

Азизӣ Н.Э. имтиҳонҳои номзадиро бомуваффақият супоридааст, ки дар бораи он шаҳодатномаҳои мувофиқ, аз ҷониби Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров санадҳои зерин гирифта шудаанд: аз фанни таърихи илм ва фалсафа ба баҳои «аъло» (шаҳодатномаи №22 аз 16.06.2006), аз забони хориҷӣ (англисӣ) ба баҳои «аъло» (шаҳодатномаи №38 аз 03.02.2009) ва аз таърихи Ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) ба баҳои «аъло» (шаҳодатномаи №123 аз 03.03.2026).

Диссертатсияи Азизӣ Н.Э. 19-уми майи соли 2026 дар ҷаласаи кафедраи таърих ва диншиносии факултети сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

мавриди муҳокима қарор гирифтаст (Протоколи №8). Дар муҳокимаи диссертатсия омӯзгорони зерин ширкат варзиданд: мудири кафедраи таърих ва диншиносӣ, н.и.т., дотсент Ҳамидова М.М.; д.и.т., профессор Ҳомидзода Ф.М.; н.и.т., дотсентон Дӯстов Д.К., Абдуқодиров А.А., Умарова М.С., Файзуллоева М.Ш., Баходурова Ф.Ш.; н.и.ф., дотсент Нурмахмадов Ю.Ш.; муаллимони калон Олимов Д.Р., Қодирова Н.М., Мансурова М.А., Қаҳҳоров У.А.; ассистентон Ҷӯраев М.М., Мирзохӯчаева У.М.; устодони кафедраи муносибатҳои байналхалқӣ, н.и.т., дотсент Қобилова С.Я., н.и.ф., дотсент Юсупов М.Ю., коргузор Исмонова Н.У., инчунин аз Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров, докторони илмҳои таърих, профессорон Набизода В.М., Турсунов Б.Р., н.и.т., дотсентон Исамитдинов Ж.Б., ва Ҳусайнӣ Ф.Р. ҳамчун экспертони даъватшуда иштирок намуданд.

Оид ба натиҷаи баррасии диссертатсия дар мавзӯи «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991-2021» чунин хулоса қабул карда шуд:

1. Мутобиқати ихтисос ва номи мавзӯ ба шиносномаи ихтисос ва муҳтавои диссертатсия.

Мавзӯ ва мазмуни диссертатсия ба Шиносномаи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) пурра мувофиқат менамояд. Таҳқиқот ба бандҳои 1 (Рушди иҷтимоӣ-иқтисодии ҷомеа: ташаккули зиёиёни маориф ва илм), 4 (Таърихи фарҳанг, илм ва таҳсилот: таърихи ташаккул ва рушди муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва фаъолияти байналмилалӣ онҳо) ва 6 (Алоқаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ сиёсӣ ва фарҳангии Тоҷикистон бо дигар кишварҳо: таҳлили ҳамкориҳои байналмилалӣ донишгоҳҳо бо донишгоҳҳо ва ташкилотҳои хориҷӣ дар доираи барномаҳои TEMPUS, Erasmus+, DAAD ва дигар лоиҳаҳои байналмилалӣ) бевосита алоқаманд буда, масъалаҳои рушди иҷтимоӣ-иқтисодии ҷомеа, ташаккули зиёиён, рушди маориф ва илм, инчунин ҳамкориҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии Тоҷикистонро фаро мегирад.

2. Алоқамандии мавзӯи диссертатсия ба самтҳои афзалиятноки рушди илм, техника ва технология дар ҷумҳурӣ

Мавзӯи таҳқиқот ба самтҳои афзалиятноки рушди илм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз қабili «Рушди сармояи инсонӣ ва ҳамгироии маориф ба фазои ҷаҳонӣ» (Стратегияи миллии рушди Тоҷикистон то соли 2030) ва «Байналмилалӣ гардонидани таҳсилоти олии ҳамчун омили асосии баланд бардоштани сифати таълим ва рақобатпазирии донишгоҳҳо» (Стратегияи рушди маориф) пурра мувофиқат мекунад.

3. Мутобиқати теъдод ва мазмуни интишороти натиҷаҳои илмӣ ба муҳтавои диссертатсия ва автореферати он

Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 7 мақолаи илмӣ ба нашр расидаанд, ки 3 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ба Феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон шомил буда ва 4 мақола дар дигар нашрияҳои илмӣ ва маводи конференсияҳо интишор ёфтаанд. Мутобиқати интишорот ба муҳтавои диссертатсия чунин аст:

- *Мақолаи №1* (Азизов Н.Э. Аз таърихи робитаҳои байналмилалӣ макотиби олии шаҳри Хучанд дар солҳои 90-уми асри XX) ба **боби 1** (Ташаккул ва рушди мактабҳои олии ва нахустин қадамҳои робитаҳои байналмилалӣ) мувофиқат мекунад.

- *Мақолаи №2* (Азизов Н.Э. Вижагиҳои ҳамкориҳои илмӣ байналмилалӣ Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров дар охири асри XX – ибтидои асри XXI) ба **боби 2** (Нақши ҳамкориҳои байналмилалӣ дар рушди кадрӣ ва илмӣ-таҳқиқотӣ) ва **боби 3** (Ширкат дар барномаву лоиҳаҳои байналмилалӣ) мувофиқат мекунад.

- *Мақолаи №3* (Азизов Н.Э. Роҷеъ ба ҳамкориҳои илмӣ байналмилалӣ мактабҳои олии шаҳри Хучанд дар охири асри XX – ибтидои XXI) ба тамоми фаслҳо ва хулосаҳои умумии диссертатсия мувофиқат мекунад.

- *Мақолаҳои №4-7* дар нашрияҳои илмӣ ва конференсияҳо натиҷаҳои алоҳидаи таҳқиқотро дар самтҳои робитаҳои хориҷии донишгоҳҳо, нақши сохторҳои маъмурӣ, саҳми шахсиятҳо ва рушди ҳамкориҳои таълимӣ-эҷодӣ инъикос менамоянд.

Мазмунҳои интишорот пурра муҳтавои диссертатсия ва автореферати онро инъикос намуда, ба талаботи банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (барои илмҳои ҷамъиятию гуманитарӣ – 3 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда) пурра ҷавобгӯ мебошад.

4. Санадҳои тасдиқкунандаи татбиқи натиҷаҳои илмӣ дар истехсолот ё имконияти татбиқ намудани онҳо

Натиҷаҳои таҳқиқот дар фаъолияти таълимии кафедраи таърих ва диншиносӣ ҳангоми таълими фанҳои «Таърихи халқи тоҷик», «Таърихи маориф», «Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ» ва курсҳои махсуси «Робитаҳои байналмилалӣ донишгоҳҳои Тоҷикистон» истифода шудаанд (Шаҳодатномаи татбиқ замима мегардад). Инчунин, маводи таҳқиқот барои таҳияи стратегияи рушди робитаҳои байналмилалӣ донишгоҳҳои минтақа, тақмили барномаҳои таълимӣ ва густариши ҳамкориҳои хориҷӣ тавсия дода мешавад.

5. Саҳми довталаб дар иҷрои таҳқиқоти диссертатсионӣ

Диссертатсияи Азизӣ Н.Э. кори мустақилонаи илмӣ муаллиф ба шумор рафта, саҳми шахсии ӯ дар самтҳои зерин ифода меёбад:

1. *Муайян кардани мақсад, вазифа ва методологияи таҳқиқот.* Унвонҷӯ принципҳои таърихият, объективӣ, системанокӣ ва усулҳои таҳлилӣ, муқоисавӣ-таърихиро муайян ва дар таҳқиқот татбиқ намудааст.

2. *Чамъоварӣ ва коркарди сарчашмаҳои бойгонӣ.* Азизӣ Н.Э. маводи бойгонии Бойгонии марказии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бойгонии давлатии вилояти Суғд, бойгонии ҷорӣи донишгоҳҳои шаҳри Хучанд, инчунин маълумоти оморӣ, матбуоти даврӣ ва ёддоштҳои муосирро чамъоварӣ, таҳлил ва ба тартиб даровардааст.

3. *Муайян ва асоснокии даврабандии таърихӣ.* Дар асоси маводи чамъовардашуда унвонҷӯ даврабандии илман асосноки марҳилаҳои ташаккул ва рушди робитаҳои байналмилалӣи донишгоҳҳои Хучандро муайян намудааст: марҳилаи аввал (солҳои 1991-2000) – ташаккули аввалин робитаҳои байналмилалӣ дар шароити гузариш; марҳилаи дуюм (солҳои 2001-2010) – институтсионализатсия ва густариши ҳамкориҳо; марҳилаи сеюм (солҳои 2011-2021) – воридшавӣ ба барномаҳои байналмилалӣи калон (ERASMUS+, TEMPUS ва ғ.).

4. *Пешниҳоди нуктаҳои нави илмӣ.* Бори аввал дар таърихнигории миллӣ робитаҳои байналмилалӣи муассисаҳои таҳсилоти олии шаҳри Хучанд дар давраи соҳибистиклолӣ ҳамчун мавзӯи мустақили таҳқиқоти таърихӣ омӯхта шудааст; даврабандии нави марҳилаҳо пешниҳод шудааст; сарчашмаҳои бойгонии нав ворид карда шудаанд; нақши шахсиятҳо (С.Н. Каримов, А. Ҷӯраев, Ҷ. Исомитдинов, М. Абдуллоева ва дигарон) дар рушди робитаҳои байналмилалӣ ошкор ва таҳлил шудааст; таъсири барномаҳои байналмилалӣ (ERASMUS+, DAAD, TEMPUS) ба рушди маорифи минтақа арзёбӣ шудааст.

5. *Таҳияи хулосаҳо ва тавсияҳои амалӣ.* Муаллиф хулосаҳои асоснок ва тавсияҳои илмӣ-амалиро оид ба роҳҳои минбаъдаи густариши робитаҳои байналмилалӣи муассисаҳои таҳсилоти олии шаҳри Хучанд таҳия намудааст.

Навгонии илмӣ ва эътимоднокии натиҷаҳо.

Навгонии илмӣи таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки:

- бори аввал дар таърихнигории миллӣ робитаҳои байналмилалӣи муассисаҳои таҳсилоти олии шаҳри Хучанд дар давраи соҳибистиклолӣ ҳамчун мавзӯи мустақили таҳқиқоти таърихӣ омӯхта шудааст;
- даврабандии нави таърихӣ (се марҳила: 1991-2000, 2001-2010, 2011-2021) пешниҳод ва асоснок карда шудааст;
- таъсири барномаҳои байналмилалӣ (ERASMUS+, DAAD, TEMPUS, GIZ, Fulbright ва дигар) ба рушди маорифи минтақа, сифати таълим ва омодагии кадрҳо дар донишгоҳҳои Хучанд арзёбӣ шудааст;

- сарчашмаҳои бойгонии нав (зиёда аз 200 парванда аз бойгонихои БМД ҚТ, БДВС ва бойгонии ҷории донишгоҳҳо) ворид карда шудаанд;

- нақши шахсиятҳои мушаххас (С.Н. Каримов, А. Ҷӯраев, Ҷ. Исомитдинов, М. Абдуллоева, Ҷ.Х. Ҷӯрабоев ва дигарон) дар рушди робитаҳои байналмилалӣ донишгоҳҳо ошкор ва таҳлил шудааст.

Эътимоднокии натиҷаҳо бо омилҳои зерин таъмин карда мешавад:

- истифодаи принципҳои методологии таърихият, объективӣ, системанокӣ ва таҳлили интиқодии сарчашмаҳо;

- доираи васеи сарчашмаҳои архивӣ (Бойгонии марказии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бойгонии давлатии вилояти Суғд, бойгонии ҷории донишгоҳҳои шаҳри Хучанд), маълумоти оморӣ, матбуоти даврӣ ва ёддоштҳои муосир;

- апробатсияи натиҷаҳо дар 7 мақолаи илмӣ (аз он 3 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда) ва 4 конференсияи илмӣ сатҳи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ;

- муқоисаи натиҷаҳо бо таҳқиқоти пешина ва арзёбии мутахассисони соҳа.

Хулоса, диссертатсияи Азизӣ Назирҷон Эргашзода дар мавзӯи «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991-2021» ба ихтисоси интиҳобшуда пурра мувофиқат мекунад. Диссертатсия аз муқаддима, 3 боб, 6 зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Вобаста ба мавзӯи таҳқиқи диссертатсионӣ 7 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 3 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ дар феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон воридбуда, интишор гардидааст, ки ҳаҷми умумии онҳо 5,5 ҷузъи чопиро ташкил медиҳад.

Мундариҷаи асосии таҳқиқ аз рӯйи мавзӯи диссертатсия дар таълифоти зерини муаллиф инъикос ёфтааст:

I. Мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

1. Азизов Н.Э. Аз таърихи робитаҳои байналмилалӣ макотиби олии шаҳри Хучанд дар солҳои 90-уми асри XX // Номаи донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. 2024. - №2 (79). --С.38-43. ISSN 2077-4990.

2. Азизов Н.Э. Вижагиҳои ҳамкориҳои илмӣ байналмилалӣ Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров дар охири асри XX — ибтидои асри XXI // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. 2025. --№12. --С.107-115. ISSN 2074-1847.

3. Азизов Н.Э. Роҷеъ ба ҳамкориҳои илмӣ байналмилалӣ мактабҳои олии шаҳри Хучанд дар охири асри XX — ибтидои XXI // Ахбори ДДХБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. 2026. --№1(106). --С.14-23. ISSN 3005-849X.

II. Мақолаҳо ва фишурдаи интишорот дар мачмуаҳои дигар:

4. Азизов Н. Аз таърихи робитаҳои хориҷии мактабҳои олии Хучанд дар самти таълиму тадрис ва забонамӯзӣ дар ибтидои асри XXI (дар мисоли ДДХБСТ) // маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ бахшида ба эълон гардидани солҳои 2020-2040 "Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф" таҳти унвони "Муаммоҳои таълими фанҳои дақиқ, гуманитарӣ, ҷомеашиносӣ ва ҷустуҷӯи роҳҳои амалӣ намудани онҳо дар замони муосир". --Хучанд: Ношир, 2024. --С.397-403.

5. Азизов Н.Э. Развитие международного межвузовского сотрудничества Таджикского государственного университета права, бизнеса и политики в начале XXI века // TALQIN VA TADQIQJNLAR. Ilmiy-uslubiy jurnal. -№10 (68). 2025. --С.101-109.

6. Азизов Н.Э. Роль и значение административно-управленческих структур в формировании и развитии международных связей высших учебных заведений города Худжанда // International scientific jurnal "Interpretation and researches". Volume I issue 21(67).-2025. --С.157-163.

7. Азизов Н.Э. Саҳми профессор Абдурахим Ҷӯраев дар рушди робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии ҳавзаи Хучанд // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-назариявӣ "Нақши фарҳангшиносӣ, инсоншиносӣ ва робитаҳои байналмилалӣ дар рушди таҳсилоти оӣ". --Хучанд: Дабир, 2025. --С.211-222. (Ҳаммуаллиф: Исамитдинов Ж.Б.).

ҶАЛАСА ҚАРОР КАРД:

1. Диссертатсияи Азизӣ Назирҷон Эргашзода дар мавзӯи «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991-2021» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) кори таҳқиқи анҷомёфта ҳисобида шавад.

2. Диссертатсияи Азизӣ Назирҷон Эргашзода дар мавзӯи «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991-2021» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) бо назардошти ислоҳи эродҳои гирифташуда барои ҳимоя дар шурои диссертатсионии дахлдор тавсия дода шавад.

Хулоса дар чаласаи кафедраи таърих ва диншиносии факултети сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон санаи 19 майи соли 2026 (протоколи №8) қабул гардидааст.

Иштирок доштанд: ҳамагӣ – 20 нафар.

Натиҷаҳои овоздиҳӣ:

«тарафдор» - 20 нафар;

«зид» - нест;

«бетараф» - нест.

Мудирӣ кафедраи таърих ва диншиносии

Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес

ва сиёсати Тоҷикистон,

номзади илмҳои таърих, дотсент **Ҳамидова М.М.**

Котиби чаласа: **Исмонова Н.У.**

Имзои мудирӣ кафедра, н.и.т., дотсент М.М. Ҳамидова ва котиб Н.У. Исмоноваро тасдиқ менамоям:

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои

махсуси Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ,

бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

Бобоев А.Х.

Суроға: 735700, шаҳри Хучанд, маҳаллаи 17, бинои-1.

Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

Тел.: +992342223811. Факс: +992342225170

E-mail: tsulbp@rambler.ru.